

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**S. Augustinus, Episcopus in Africa Hipponeñsis, Veritatis
Evangelico-Catholicæ In Potioribus Fidei Controversiis
Testis Et Confessor, Contra Bellarminum Et Alios
Scriptores Papæos, antiquos pariter & ...**

Reiser, Anton

Francofurti, 1678

Lib. IV. cap. 4. de Operibus Satisfactoriis

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72506](#)

Tomi III. Controversiae IV.

650

moris, ex eadem quoq; argui posse Bellarminum & sequaces, dum constanter, vel pertinaciter potius docent, fideles puniri Morte sine reatu ejus, à quo Christi Morte lueri liberati. De ipsa Pelagianorum Sententia circa mortalitatem primi hominis in Statu *creatae Integritatis ante lapsum*, suo infra loco ex Augustino, ejusque novitio Interpretate *Iansenio* forte agetur. Cludat nunc agmen testimoniorum Augustini, eorum in primis, quæ ad secundam pertinent demonstrationem, quod publicè in Ecclesiâ suos docuit auditores: *Tota generis humani miseria, in qua gerit Mundus, dolor medicinalis est, non Sententia penalitatis*: Si respectu totius generis, multò magis respectu verè fidelium, & Deo ex Fide reconciliatorum, ut in antecedentibus non semel est dictum. Quæ omnia haec tenus ita debent intelligi, non quasi in consideratione calamitatum temporalium, quibus etiam post impetratam à DEO remissionem peccatorum fideles in hoc Seculo sunt obnoxii, cum Augustino omnem penam etiam materialis respectum abesse doceant Evangelici, sed tantum ut formalem & propriè ita dictam penam denominationem abeant auferant, non ignari, Augustinum alias & ibi non semel in describendis fidelium calamitatibus uti hoc *pæna* vocabulo, sed in sensu latiori & generaliori, quo omne, quod homini etiam justissimo accidit, sub hac notione communis venire solet. Et ita intelligentius est etiam locus, quem supradicta Controversia de *Igne Purgatorio* contra Bellarminum vindicavimus, ex ultimo in Johannis Evangelium Tractatu desumptus, quem *Gratianus* etiam c. Produ. Juri Canonico inseruit: *Productio est pæna, quam culpa, ne parva putaretur culpa, scilicet utilior, diffinitur & pæna. Ac per hoc vel ad demonstrationem debitæ miseriae, vel ad emendationem 3. de pen. labilis vita, vel ad exercitationem necessariae Penitentia temporaliter hominem detinet pæna, etiam quem jam ad damnationem sempiternam reum non detinet culpa*. Dicit penam Augustinus, id quod fideles in hoc Seculo patientur, non quasi verè iis pena sit, sed quia pro pena habetur, & ante Gratiam DEI impetratam verè pena fuit. Ita autem hic & alibi, ubi vocabulum hoc occurrit, intelligi necesse est, nisi contrarium sibi metiendi fuisse Augustinum, ac uno etiam codemq; loco contraria inter se Eum scripsisse, velius dicere, dum expresse in ultima secunda demonstrationis Sententia legitur: *Quod patris Medicina est, non pæna*. Et statim in proximè sequentibus: *Noli attendere, quam habeas pænam in flagello, sed quem locum in Testamento*. Ecce, in verbis immediate cohærentibus, quam negat esse penam, penam esse dicit, duplice nimis sensu unius ejusdemque vocabuli, ibi proprio, hic autem improposito; neq; aliter, nisi hac ratione mens Sancti Patris potest salvare.

CAPVT QVARTVM,

De Quæstione,

An opera laboriosa, quibus pænae temporalis Reatus expiat, sponte suscipi possint vel debeant?

Quia in antecedente tractatione ex Augustino demonstratum, nullum fidibus per Christum reconciliatis post impetratam peccatorū remissionem penam temporali formaliter ita dictæ reatum super amplius esse, omnino supersedere possemus precepto. Quæstionis excusione, quia ex priori dependet, & ea per Augustinum negativè decisa, hanc quoque ab Eo affirmari non posse, esset debet indubium. Ne tamen & hic muneri suscepto deesse videat, præprimis dum & hic Bellarminus ad Augustini provocat auctoritatem, paucis ostendatur necessum est, Bellarminum suo more Augustini auctoritate iterum abuti. Binis autem Sancti Patris utitur, vel potius, ut dixi, abutitur testitatio Doctori augusto verba, ad Pauli Orationem, *Si nos ipsoſ judicaremus, &c.* ex libro de Coloff. II. Penitentiæ adscribentes: *Pro illis peccatis, quæ Legis Decalogus continet, & de quibus ut Apostolus, qui talia agunt, Regnum DEI non possidebunt, &c.* in Penitentiæ maiorem in se quivis severitatem debet exercere, ut a seipso judicatus, non judicetur a Domino. Videlicet sequentia. Secundo autem, ut respondeat ad ejusdem Apostoli monitum, quo corpori honorem haberi hortatus est. *Si enim, inquit Bellarminus, Augustinum audiamus, tantum aberit, ut hic Locus sit contra nos, ut etiam maximè faciat pro nobis.* Nam ex Ejus sententia Paulus reprehendit quosdam, qui ex Superstitione corpus adfligebant, non autem, ut illud ob Anima & salutem castigarent, ubi corporalis afflictio sponte adsumta laudatur, sed finis malus reprehenditur. Videntur autem, inquit Apostolus, quæ isti faciunt, rationem habentia Sapientia in superstitione & humilitate, non ad parcendum corpori, non in honore aliquo

aliquo ad saturitatem carnis, hoc est, Videtur quidem abstinencia istorum habere quasdam rationes Sapientia, quia hoc facere videntur ad humiliandum cor & castigandum corpus, non honorandum & saturandum; tamen quia ex superstitione id faciunt, non ex vera Pietate, nihil eis prodest. Ad primum ante, quam ex ordine respondeam, addere libet crisi Bellarmini Philologicam super verbo *diangivis*, quo Apostolus hic usus est, vel potius Philolog. Ejus Anticriticam *Chemnitio* oppositam, ut contrariae aliorum Interpretum Paparum de eo observationes juxta hanc positae iterum aliquod tam insigniter commendati in Scriptura Oraculorum ab utraq; parte controversorum expositione consensu testimonium posse finit exhibere, & simul Augustini authoritatem Evangel. restituere. Ubi enim Bellarmini Augustini Doctoris verba ad laudatum prius Apostoli Oraculum ex Beda post alia Patrum loca adscripsit, de suo adjunxit sequentia: *Ex quo intelligimus, parum ad rem facere, quod Chemnitius notavit, Apostolum non verbo *scipivis*, sed *diangivis* usum esse, cum ait, Si nos judicaremus, &c. Siquidem Apostolum per vocem *diangivis* intelligit quidem discutere ac discernere, ut vox ipsa propriè significat; sed haud dubie voluit, ut, quise discutiunt, si malefacta in se inveniunt, ea corrigan & puniant, ne à Domino gravius puniantur, ut Augustinus recte expousit, quem sequitur *Anselmus in eundem locum*, & ab his non discrepat *Commentarius*, qui Ambroso tribuitur, qui per *diangivis* intelligit errata non solum discernere, sed etiam corriger, cum quibus apertissime sentit Chrysostomus. Nunc videamus, quid celebrissimus hodie inter suos Epistolaram Apostolicarum Interpres *Ethbinus* de hac Bellarmini Philologia statuat: *Dijudicare hoc loco tristarium ab Interpretibus exponitur. Primum, ut idem sit, quod judicare posteriore loco, i.e. punire, quo modo multi intelligent Latini, hoc sensu: Si nosmet ipsos pro nostris peccatis puniremus, nimirum, per voluntarias afflictiones & satisfactiones manu Domini præveniendo, non utique ab Eo gravius flagellaremur, sive in hoc Seculo, sive in futuro. Qui sensus manifestè confirmat doctrinam de Satisfactione fidelium pro peccatis catholicam. Alio modo, ut dijudicare sit condemnare, etiam citra punishmentem. Sic Graci intellexerunt, inter quos Theophylactus: Non dixit, si nos ipsos puniremus, sed tantum, si judicaremus & condemnaremus nosmetipos, non jam sic condemnaremur à Domino, verum & presentia & futura effugerem supplicia. Tertio, ut dijudicare sit examinare & discutere, ita sensus est: Quod si nosmetipos examinaremus, i.e. probaremus, ac non nisi (benè) probati Mensam illam Sacram accederemus, prout ante dixi, Probet seipsum homo, &c. non utiq; judicaremus, i.e. puniremur à Deo ob indignam corporis & sanguinis Domini sumptionem. Sic exponunt Haymo, Lyranus, Cajetanus, & alii ex Latinis non nulli, sanè quam probabiliter ac precedentibus congruerent, sicut etiam *Commentator Ambrosianus*, qui legit & exponit, discerneremus; nam quod prima habebat Expositio, id à Gracis aperte rejicitur, ac merito, siquidem nec Gracum *diangivis*, nec Latinum dijudicare, significat punire, sed usitatisssima ejus significatio est, quam tertio attulimus loco, juxta quam paulo ante etiam est dictum, non dijudicans corpus Domini, &c. Et quia Bellarm. ad Chrysostomi quoq; consensum provocat, dum de vocabula ad Græcorum literaturam pertinentis Sensu agitur, non impertinenter verba Ejus hic leguntur, quæ post *Gvillandum*, cuius suprà etiam facta fuit mentio, Novarirus sequentia ad hoc apostoli Oraculum laudat: Non dixit, si castigaremus nosmetipos, si puniremus, sed solum, si vellemus agnoscere peccata, si nosmetipos condemnare, si de delictis ferre Sententiam, liberaremur ab eo, quod & hic & illic est Supplicio. Nam qui seipsum condemnavit, duplice ratione DEU placat, & quod peccata agnoverit, & quod in futurum sit tardior, scilicet ad peccandum. Hoc sensu etiam Fromondus post omnes ferè alias paraphrasin in Pauli hæc verba scripsit: Si nosmetipos dijudicaremus, probaremus examinando & discutiendo nostram Conscientiam, & peccata, si quæ in cælant, condemnando ante, quam ad Sacram accedamus Mensam; non utiq; judicaremus, sed condemnaremur ad morbos & illas corporales pœnas ob indigna mandationis peccatum. Juxta nunc, Lector optime, & dijudica, num Bellarminus non solum in probando, opera laboriosa, quibus pœna temporalis reatus expicitur, sponte suscipi posse, potuerit sincerè ad Augustini provocare consensum; sed etiam, si August. in Senfu vocabuli *diangivis* haberet consentientem, Ejus autoritate potius & aliorum quorundam Interpretum Latinorū, quam Græcorum, Linguæ, quæ scripsit apostolus, magis peritorum nobis sit standum? Judica etiam & dijudica, an verba, quæ Beda ex Augustino exhibet, aliquid habeat, quod ad spontaneam & propriam videri tantum possit pertinere pro expiendo pœna temporalis reatu satisfactionem, & non potius ad publicam, in publicis Ecclesiæ scandalis Pœnitentiam? Judica porrò & dijudica, quid de Bellarmini in adducendis Patribus aliis sinceritate sit statendum, qui in hujus Oraculi Sensu ad suas partes trahendo apertissime secum facere scribit Chrysostomus, quem alii Interpretates Papæ,**

Tomi III Controversiarum IV.

652

unā cum *Theophylacto*, Chrysoftomi Epitomatore, aliis adjungunt ac Bellarmino afferunt. Si hoc est, ex autoritate Patrum, & in primis *Augustini*, Fidei controversias decidere, nescio, an adeò magna Bellarmino inferatur injuria, si dicam, hoc esse in re seria ludere, imò, Lectorem Veritatis studiorum sub fictitiā commendatae Patrum autoritatis larvā, cum præsentissimo intenta Seductionis & hinc amittendā Salutis aeternae pericula fallere, ac expansis errorum laqueis irretire; id quod manifestum porro fiet, si alterum quoque *Augustini* testimonium, quo Bellarmus in præsenti Quæstione uitur, brevissimo subjiciatur Examini, ac objectio Evangelicorum contra spontaneam corporis afflictionem & susceptram pro reatu pœnae temporalis expiendo Satisfactionem ab oppositione *Augustini* LIBERETUR. Res ita habet. *Paulinus* inter plures alias Quæstiones hanc etiam *Augustino* solvendam proposuit: *Quod Apostolus ait*, Ad non parcendum corpori, non in honore aliquo ad saturitatem carnis; prorsus hæc parvum intelligentia, quia in eadem sententiā magna mibi videtur esse discretio. Arbitror enim, Eum de abstinentia qualibet facta vel inutili, qualis solet ab hereticis adfectari, hoc dicere, ad non parcendum corpori; quod autem adjectum, non in honore aliquo, quia Sancti operis speciem non in Fidei veritatis exercentes nullius Gloriae honore vel fructu agunt, quod in magnâ erroris perversi reprehensione conficiunt, transfigurantes se in ministros iustitiae. Sed quod adjectum, ad saturitatem carnis, contrarium mihi videtur illi, quod dixit, ad non parcendum corpori; videtur enim mibi ille non parcere corpori, qui carnem jejuniis domat, sicut Apostolus dicit, lividum facio corpus meum, & in Servitutem redigo, à quo opere saturitas carnis aliena est. Nisi forte & ipsam saturanda carnis curam, que maximè religionis observantiam praetendentibus probrofa est, non parcere corpori dixit, secundum illud honestatis preceptum, quod alibi dicit, ut unusquisque Vas suum honorifice noverit possidere, ut hostiam vivam & placentem DEO suum exhibeat corpus, non in saturitate carnis; quia dissenit corporis Rom. 12. necat Anima sobrietatem, & inimica est castitati. Haec tenus Paulini interrogatio, ad quam Augustinus ita responderet: Cur, inquis, hæc dicit Apostolus habere rationem Sapientie, que ita reprehendit? Dicam, quod & ipse in Scripturis advertere potes, Sapientiam sc̄p̄ possum in hujus etiam Mundi sedibus, quam expressus dicit Sapientiam hujus Mundi; nec moveat, Epist. 59. quod hic non addidit, Mundi. Non enim & alio in loco; cùm ait, ubi Sapiens, ubi Scriba, addit, hujus Mundi, & tamen hoc intelligitur. Sic & ista ratio Sapientie; nihil enim ab eis 1. Cor. 1. dicitur in hujusmodi superstitionis observationibus, ubi non Mundi hujus elementis (alias elementorum) naturarumq; rerum ratio quedam Sapientie reddi videatur. Nam & cùm dicit, Cavete, ne quis vos decipiat per Philosophiam, non ait, hujus Mundi; & quid est Philosophia, nisi studium Sapientiae? Sunt ergo, inquit, ista rationem Sapientie quidem habentia, id est, de quibus aliqua reddatur ratio secundum elementa hujus Mundi, & principatus ac potestates in observatione & humilitate cordis; id enim agunt ista, ut Superstitionis virtus cor humilietur AD NON PARCENDUM CORPORI, dum si quis fraudatur eis, quibus abstinenre compellitur, non in honore aliquo ad saturitatem carnis, non quod honorat illa magis cibo, quam hoc saturaretur Caro, cùm ad ejus necessitatem non pertineat, nisi quolibet apto valetudini alimento refici atque fulciri. Quantum poteris hæc verba contra differentiam ciborum in commendatione jejuniū male ita dicti possint inservire, forte suo infra loco indicabitur, quorū omnino debet referri. Nunc addantur hic, quæ utrobique apud *Paulinum* & quæ ac *Augustinum* in antecedentibus ad Oraculum Pauli, de quo agitur, observatu digna leguntur, & luce meridianā clarissimum pro sua intervire Sententia, dum ipse Bellarminus non potuit non agnoscere, Apostolum ex mente Sancti Patris eos reprehendisse, qui corpus adfligebant ex Superstitione. At quillud ipsum est, cur Evangelici abstinentia censcant à sponte suscepti operibus illis, quibus pœnae temporalis reatus expiari dicitur, quia non nisi Superstitionem Deo ingratam redolet, & quod non planè nullam hic quoq; meretur observationem, infert Christi merito injuriam. Quæ *Hugo Grotius*, alias non semel *Papians*, non tam ad hujus loci illustrationem, quam obsecrationem in gratiam eorum, quibus posttentas religiones alias demum placere desideravit, è multiplicitis literaturæ, quæ satis fuerit instrutus, penū collegit, *Dorschus* in Indice Iniquitatis Moguntinorum vocavit ad Port. III. examen, dignus, qui hic legatur. Ex superabundanti nunc eam subjungo inge- §. 33. p. nuam Bellarmini de apostasia hodierna à veteri Ecclesiæ confessionem, sequentibus 79. & seq. exhibitam verbis: Quamvis opera laboriosa pénitentibus olim ante Absolutionem impo- nebantur & explebantur, tamen non fuisset id absolute necessarium, sed potuisse etiam expleri post Absolutionem, ut hoc tempore fieri solet; ac per hoc Satisfactiones illas